№ 85
პარასკევი, 21 აპრილი, 1900 წ.

1877—1900

ᲘᲕᲔᲠᲘᲐ

№ 85
პარასკევი, 21 აპრილი, 1900 წ.

ᲒᲐᲖᲔᲗᲘᲡ ᲦᲘᲠᲘᲜᲘ:

თვე	მან.	კ.	თვე	მან.	კ.
12	10	—	6	6	—
11	9	50	5	5	50
10	8	75	4	4	75
9	8	—	3	3	50
8	7	25	2	2	75
7	6	50	1	1	50

ცალკე ნომერი—ერთი შაური

ᲘᲕᲔᲠᲘᲘᲡ“ ᲢᲔᲚᲔᲤᲝᲜᲘ № 227

რედაქცია:
ნიკოლოოზის ქუჩა, 21.
ტფილისი.
ᲒᲐᲖᲔᲗᲘᲡ ᲓᲐᲡᲐᲑᲐᲭᲔᲚᲐᲓ
და განცხადებათა დასაბეჭდად
უნდა მიმართონ რედაქციას და წერა-კითხვ. გამავრც. საზოგადოების კანცელარიის
ფასი განცხადებისა:
ჩვეულებრივი სტრიქონი პირველ გვერდზე 16 კაპ., შეოთხეზედ—8 კაპ.

„ᲘᲕᲔᲠᲘᲘᲡ“ ᲢᲔᲚᲔᲤᲝᲜᲘ № 22

შაბათს, 22 აპრილს, დილის 10 საათზედ, ნახევარ წლის შესრულების დღეს, გარდაცვალებულის პოდპოლკოვნიკის

ᲑᲔᲡᲐᲠᲘᲝᲜ ᲓᲐᲕᲘᲗᲘᲡ ᲛᲘᲡ ᲒᲐᲑᲐᲨᲕᲘᲚᲘᲡ

სულის მოსახსენებლად გარდახდილ იქმნება წირვა და პანაშვიდი წმ. იოანნე ღვთის მეტყველის ეკკლესიაში. რასაც აუწყებს ნათესავთა და მეცნობთ მეუღლე გარდაცვლებულისა. (1—102—1)

ᲡᲐᲮᲐᲚᲮᲝ ᲡᲔᲘᲠᲜᲝᲑᲐ
საქველმოქმედო ბაზრითურთ

„Ქართველთა შორის წერა-კითხვის გამავრცელებელის საზოგადოების სასარგებლოდ“ განზრახულია გაიმართოს მაისის 6 და 7-ში. შემოწირულებათა წარმოგზავნა ამ ბაზრისათვის შეიძლება �ნ. ოლგა თადეოზის ასულს ქავქავაძესთან, ნიკოლოოზის ქუჩა, № 21.

ᲩᲕᲘᲚᲘᲡᲘᲡ ᲡᲐᲒᲝᲛᲔᲠᲪᲘᲝ ᲡᲐᲡᲬᲐᲕᲚᲔᲑᲚᲘᲡᲐᲕᲐᲜ.

მისადები ეგზამენები იქმნება 25-დგან 28 აპრილამდე, დილის 9 საათზედ, სასწავლებლის შენობაში. იმათ, რომელთაც თხოვნასთან ერთად ჯეროვანი საბუთის ქადალდები არ წარმოუდგენიათ, ვთხოვთ იზრუნონ მათდა წარმოსადგენად 22 აპრილისათვის. (8—ნ.—5)

ᲢᲤᲘᲚᲘᲡᲘᲡ ᲙᲔᲠᲫᲝ ᲡᲐᲛᲙᲣᲠᲜᲐᲚᲝ
მკურნალის
მიხეილ ვედეანიშვილისა
ავადმყოფებს იღებენ ყოველ დღე ᲯᲔᲠᲘᲗ ᲓᲦᲔᲔᲑᲘᲡ ᲒᲐᲠᲓᲐ

ᲓᲘᲚᲘᲗ:
3. Ი. ᲯᲘᲯᲘᲜᲘᲫᲔ.—ᲮᲔᲓᲚᲘᲡ სნეულებანი. 8—10 საათ.
Ი. 3. ᲐᲮᲐᲚᲨᲕᲘᲚᲘᲨᲕᲘᲚᲘ, ᲮᲔᲓᲚᲘᲡ სნეულებანი, 10—2—მდის და ნაშუადღევის 5—6-დის.
3. 3. ᲛᲐᲚᲐᲚᲐᲨᲕᲘᲚᲘ—შინაგანი—9—10 საათ.

ᲤᲔᲚᲔᲢᲝᲜᲘ

ᲡᲐᲖᲣᲚᲘᲡᲬᲛᲘᲔᲠᲘ ᲬᲘᲒᲜᲘ

(დასასრული *)

როგორც ეხება კაცთა შორის ბრძოლას ცხოვრებისთვის და კაცთა ერთმანერთის შეუბრალებლობას, ალხაზშვილი ეხება კაცს სრული მხეცური ბუნების გამოსახატავად, კაცთა შეუბრალებლობას პირუტყუზედ და სცდილობს აქაც ზიზღი აღძრას მკითხველის გულში ამგვარი შეუბრალებლობისა და გაიღიციძოს თვით ფრინველთა და პირუტყვთა სიბრალული. ამასთანავე აცნობებს მკითხველს ცხოვრებას იმ ფრინველთა, რომელზედაც ეძლევა შემთხვევა ლაპარაკისა ამ მოგზაურობის დროს.

აი რას მოგვითხრობს ავტორი.

„როდესაც მონადირე მოჰკლავს დედალს ხეს, მამალი ხვეის ცოფვით ქვეყანა იკვნის, ჯერ თავს დასტრიალებს მონადირეს, გულსაკლავად გაჰკივის და მერე რამდენიმე დღე განუწყვეტლივ დასტირის იმ ადგილს, სადაც საყვარელი მეუღლე მოუკლეს...

„რა განუსაზღვრელი სიყვარული აქვს შვილებისა დედალს ხეს, შემდეგი მაგალითი გვიჩვენებს. როდესაც ძალი ან მონადირე ბუდიდგან აიყრთხობს, დედალი ხეი აფრინდება თუ არა, მაშინვე ისრე მოიმიზეზებს, ისრე ფრინავს, თითქო ფრენა არ იცისო, ანუ თოფ-ნაკრავი, ბრთებში დაჭრილიო, ასრე რომ ვინც უნდა იყვეს, იფიქრებს ადვილი დასაჭერიაო და გამოუდგება. დედა ხეესაც ეგ უნდა. ის ტყუებ-ტყუებით მთელს ვერსს მეტს არბევენებს თავის მდევნელს და მით თავის ბუდეს (ბარტყებს) გადაარჩენს განსაცდელისაგან... უფრო ხშირად-კი დედალი ხეი შესწირავს ხოლმე ᲗᲣᲗᲣᲚᲘᲡ სიცოცხლეს...“

ამ კაცის მხეცური ბუნების აწერილობასთან, ის სცდილობს გვიჩვენოს ისიც, როგორც ზემოთთაც ითქვა, როგორ ილვიძებს კაცთა ბუნებაში სიბრალული, როგორც კაცთა ერთმანერთის შორის, ისრე თვით პირუტყვებზედაც. ის გვიამბობს ამ მოგზაურობაში თუშთა მეცხვარეთა ცხოვრებიდამ შემდეგს ამბავს, რომელსაც უამბობს ერთი თრიალელი მედუქნე. იქ თურმე ერთს შეძლებულს თუშს დაჰყავდა ზაფხულობით დიდი ფარა ცხვრისა. ამ საცოდავს მეცხვარეს ერთს წელიწადს კავკავაკენ წაუყვანია ზაფხულობით ცხვარი და ეს მთელი დიდი ფარა, ექვსი ათასი სული ცხვარი ერთს ფრიალოზედ გადასცვენია და დაუხოცვია. დარჩენილა მწარედ გალატაკებული. მოსულა ისევ თრიალეთზედ დგლეჯილი ტანისამოსით, მოუყოლია მეცხვარეებს.

„ის კაცი იმ ზაფხულს აქ მთაში დარჩა,—უამბობს ავტორს მედუქნე სერგო,—თავის მეზობელ მეცხვარეთა ბინაზედ.

„ცხვარი რომ უკან დაბრუნდა, ის ჩემი ნაცნობი მეცხვარე მხიარული ეგზეი... თურმე ნუ ბრძანებთ ათას ოთახი ცხვრის პატრონი გამხდარიყო: ყველა თუშს თავისი ფარიდამ უწოქებია ვის ათი, ვის ოცი, ვის ორმოცი და ისრე მთელს ფარას გაზარებული მოუძღოდა.

„მე გამიკვირდა და ისრე ამიხსნეს, რომ ეს ჩვეულებად და წესათა გვაქვსო“...

ამგვარსავე კაცის გულში გაღვიძებულს სიბრალულს აგვიწერს ავტორი შესახებ პირუტყვისა და გარეული ფრინველისა.

სხვათა შორის მოჰყავს ქართული, ლექსად თქმული მდაბიო თუშთა ხარზედ, რომ ხარმა აღუთქვა უფალსა, მე შეუუსუბუქებ კაცს შრომასაო და იკისრა ძმიე ტვირთი კაცის შენახვისაო. აქ მოჰყავს ლექსი, რომელიც აქვს მოყვანილი „ბუნების კარში“ ჩვენს სასიქადულო პედაგოგს ი. გოგებაშვილსაც. ამ ლექსში ხალხი შეიჩვენებს და სწყევლის მას, ვინც იჩენს შეუბრალებლობას და ხარს უუმე დღეს არ დაასვენებს. მოჰყავს კიდევ ერთი მაგალითი ფრინველთა ცხოვრებიდამ.

„გარიანის მოკვლა დიდი ცოდოა,—უამბობს ავტორს ერთი ᲯᲯᲘᲜᲘ,—იმას ჩვენი კაცი თოფს არ ესვრის. მოხდება, რომ ზოგი კაცი თავბედობით ან უცოდინარობით მოჰკლავს გარიანსა, მაგრამ მოკლული მეუღლის ცოდვით მთელი სოფელი იწვის—ᲯᲯᲘᲜᲘ მთელი ორი დღე იმ ადგილს დასტრიალებს, სადაც მოუკლეს მეუღლე; ისეთი გულ-ამოსკვნითა ჰყვირის, ადამიანი გეგონებ; ხან კი ეძახის, არა სჯერა, რომ მკვდარია...

„გარიანებისთანა ცოლ-ქმრული სიყვარული ადამიანებშიაც არ მინახავს და არც გამიგონია. მთელი ორი-სამი დღე დაცალებული გარიანი აღარცა სჭამს, აღარცა ჰსვამს. რაკი იმედს გადიწყვეტს, ავა სადმე ფრიალო კლდეზედ, თავს ფრთის ქეშ ამოიდებს და ცოცმო კლდეზედ ქვასავით დაეშვება და თავს იკლამს... და აბა დმერთი არ არის? კაცმა როგორ უნდა გაიმეტოს გარიანი მოსაკლავადო“...

ესა და ამგვარი ნიმუშები, რომელიც მოჰყავს თავის წიგნში ავტორს, გვიჩვენებს როგორ იბადება კაცის მცხეცურს ბუნებაში სიბრალული არამც თუ კაცისა, თვით პირუტყვთაცა. არის თესლი, არის ნიადაგი, ოღონდ მოთავევე, რომელსაც გიკისრია კაცთა წინამძღოლობა, გააპზარეგ ნიადაგი, გაუღსენ გზა ჩაპნეულს თესლს და იგი აღორძინდება, აჰყავადება, გაიშლება და მოიტანს იმ ნაყოფს, რომელსაც ჰკადაგებდენენ ეს ია წინასწარმეტყველი და სხვანი მსგავსნი მათნი: და „გადიცვლებოდა მიხეილ მანგალოზედ, ლეხვარი სახნისზედ“, როგორც ბრძანებს ამას ხსენებული ესაია წინასწარმეტყველი.

ყველა აქედამ ავტორი გვიჩვენებს შრომლებად: ილ. ჭავჭავაძე, აკაკი წერეთელი, ან. ფურცელაძე, ნ. ორბელიანი, განდეგილი, ვაჟა-ფშაველა, თ. რაზიკაშვილი, ნ. ბაჩანა, ალ. ბარნოვი, ვლ. ალნიაშვილი, ალ. მირიანაშვილი, ს. მგალობლიშვილი, ი. როსტომაშვილი, ელ. წერეთელი, მ. დიმიტრია, ს. ციციშვილი, ნ. ყიფიანისა, გ. იოსელიანი, დ. მაჩხანელი, ალ. ყიფშიძე, დ. როსტომაშვილი, ე. გულისაშვილი, ნ. ლომაური, ი. ცინცაძე, ბ. ვაშაძე, ა. ციმაკურიძე, თ. მთავრიშვილი, ს. ქიფიანი, ი. ნიკოლაიშვილი, სილოვანი ხუნდაძე, ნანეიშვილის ქალი, გრ. ამაშიძე, დ. თომაშვილი, კ. ამაშიძე, არ. ახნაზარეთი, ო. სახოკია, ეფ. ჰიპინაძისა, ალ. ჭიპინაძე, ვლ. ლორთქიფანიძე, [illegible], ... ზარაშიძისა, არ. წოლიძე, ნ. ᲯᲐᲜᲐᲨᲘᲐ, დ. კლდიაშვილი, ი. ფანცხავა, რ. ფანცხავა, გრ. ვოლსკი, ოლ. ნიკოლაძისა, ა. გოთუა, ლ. ბოცვაძე, ი. რამიშვილი, ი. ბაქრაძე, თ. კანდელაკი, ილ. ალლაძე, ი. ახალშენიშვილი. ზემოხსენებულთა გარდა ᲟᲣᲠᲜᲐᲚᲘᲡ მონაწილეობას მიიღებენ ᲯᲔᲯᲘᲚᲘᲡ კომიტეის წევრნიც შეძლებისა და გვარად. ᲟᲣᲠᲜᲐᲚᲘᲡ წარმართვაში მხურვალე მონაწილეობას იღებს აგრეთვე ბ-ნი ი. გოგებაშვილი.

⁂ ბ-ნ მიხეილ ივანეს ძის თამამშვილისაგან მოუვიდა ამ დღეებში შეწირულებად „ქართველთა შორის წერა-კითხვის გამავრცელებელის საზოგადოების“ წიგნთ-საცავს ფრიად საინტერესო და წიგნთ-საცავებში ცხოვრების ორს მომდინარეობას: ერთს, რომ სამწუხაროდ, ბუნება ისრეა არსებული, რომ მისი სიცოცხლე არის დამყარებული სიკვდილზედ, „სიკვდილით იშვის სიცოცხლე“, როგორც ამბობს პოეტი; გიჩვენებთ როგორ გადავიდა ეს მოვლენება ბუნებისა კაცის ბუნებასა და ᲥᲪᲕᲘᲗᲨᲘᲐᲪ. ამასთან გიჩვენებთ, რომ ეს არის ბრმა მოვლენება ბრმა ბუნებისა, წმინდა მეხანიკური მოქმედება, სადაც არ ურევია არაგითარი გონივრება. მეორეს მხრივ გიჩვენებთ, რომ იქ, სადაც გარეული კაცის გონი, აზროვნება, იქ კაცის გულსა და გონებაში აღძრული გრძნობა, იცნას სხვის უბედურება და ასწონოს ამ უბედურების ძალა და მტკივნეულობა მითი, რომ გონების თვალითან დააყენოს თავისი თავი ამ უბედური კაცის მდგომარეობაში და ამგვარად იგრძნოს, რა ძნელიც არის სხვისთვისაც ეს უბედურება და მტკივნეულობა. კაციდამ გადაიქეს კაცის გონს ეს გრძნობა პირუტყვზედაც და სცნობს, რომ ტკივილი და მწუხარება არ არის უცხო თვით უბრალო ᲭᲘᲡᲗᲕᲘᲡᲐᲪ. აქ ეყრება საფუძველი სიბრალულს. აქ ილვიძებს სურვილი გადაიტანოს კაცმა „ᲑᲠᲫᲝᲚᲐ არსებობისა ანუ ცხოვრებისთვის“ თვის-

*) იხ. „ᲘᲕᲔᲠᲘᲐ“ № 84.

ᲛᲘᲡᲐᲠᲘᲝᲜ ᲓᲐᲕᲘᲗᲘᲡ ᲛᲘᲡ ᲒᲐᲑᲐᲨᲕᲘᲚᲘᲡ

ᲬᲘᲠᲕᲐ ᲓᲐ ᲞᲐᲜᲐᲨᲕᲘᲓᲘ.

6. Ტ. ᲛᲣᲚᲘᲜᲘ—ᲣᲜᲬᲘᲡᲐ, ᲕᲔᲓᲠᲘᲡᲐ ᲓᲐ ᲩᲮᲣᲠᲘᲡᲐ—11—12 საათ.
Ა. 6. ᲨᲐᲢᲘᲚᲝᲕᲘ—თᲕᲔᲓᲚᲘᲡ 12—1 საათ.
Გ. Ა. ᲒᲔᲓᲔᲕᲐᲜᲘᲨᲕᲘᲚᲘ—ნᲣᲠᲩᲣᲚᲘᲡᲐ და წამლობა ᲔᲚᲔᲥᲢᲠᲝᲜᲘᲗ—11—12 საათ.
3. Ლ. ᲛᲐᲠᲙᲝᲕᲘᲩᲘ—12—1 საათ. სტატიკერ. სამშაბ. 3—4.
Ი. Დ. ᲑᲔᲖᲗᲐᲒᲐᲖᲝᲕᲘ—ᲮᲘᲤᲝᲚᲘᲡᲐᲡ, ᲙᲜᲘᲡᲐ და ᲮᲨᲘᲠᲔᲑᲘᲡ—1½—2 საათ.
ᲡᲐᲚᲐᲛᲝᲜᲘ:
Დ. Ა. ᲒᲔᲓᲔᲕᲐᲜᲘᲨᲕᲘᲚᲘ—შინაგანი და ბავშვებისა—5—6 საათ.
Ი. 6. ᲗᲣᲛᲐᲜᲘᲨᲕᲘᲚᲘ—დᲐᲓᲐᲗᲘ ᲡᲜᲔᲣᲚᲔᲑᲐᲜᲘ—5—6 საათ.
სამკურნალოს აქვს საწოლი ოთახები და კაბინეტი ბაქტერიოლოგიურ და მიკროსკოპიულ გამოკვლევათათვის.
ფასი რჩევა-დარიგებისა 50 კაპ., დანარჩენი—მორიგებით.
ᲯᲣᲯᲐᲜ, ნიკოლოოზის ქუჩა, სახლი სადგისშვილისა, № 21 (ჯარანტოვის ძეგლის პირდაპირ).
ტელეფონი № 274.
დირექტორი სამკურნალოსი 3. Ა. ᲒᲔᲓᲔᲕᲐᲜᲘᲨᲕᲘᲚᲘ

ᲞᲘᲠᲕᲔᲚᲘ ᲙᲔᲠᲫᲝ ᲡᲐᲛᲙᲣᲠᲜᲐᲚᲝ
ექიმის ნავასარდიანისა
(კუკიაში, ვორონცოვის ძეგლის პირდაპირ) ავადმყოფთ იღებენ ექიმნი ყოველ ᲯᲔᲠᲘᲗ, კვირა დღეებს გარდა.
დილაობით:
ბ. Ა. ᲜᲐᲕᲐᲡᲐᲠᲓᲘᲐᲜᲘ, 11—12 საათ. სადოსტაქრო, ვენერიული (სიფილისი) ᲛᲮᲣᲠᲘᲡ საშრდეს ავადმყოფთ ნანი.

Მ. Მ. ᲩᲘᲫᲝᲛᲘᲐᲜᲘ. 9—10 საათ. სნეულებანი: თვალისა, შინაგანი დანერვებისა.
Ზ. Ი. ᲑᲐᲑᲐᲜᲐᲡᲘᲐᲜᲪᲘ—დილის 11—12 ს. ქალთა და ბავშვთა სენით ავადმყოფებს.
Ა. 6. ᲨᲐᲪᲙᲘᲕᲨᲘᲚᲘ. 12—1 ს. ყურისა, ყელისა და ცხვირის ავადმყოფობისა.
Ა. Ჯ. ᲙᲐᲠᲐᲞᲔᲢᲘᲐᲜᲪᲘ 1—1½ საათ. შინაგანი და ბავშვებისა.
სადამოობით:
Ა. 6. ᲨᲐᲪᲙᲘᲕᲨᲘᲚᲘ. 6—7 საათ. ნერვებისა (ელექტროტერაპიისა) ვენერიოლოგისა და კანის ავადმყოფობისა.
ბ. Ა. ᲜᲐᲕᲐᲡᲐᲠᲓᲘᲐᲜᲘ. 7½—8 საათ.
3. Მ. ᲛᲐᲮᲕᲘᲚᲐᲫᲔ—ᲥᲘᲛᲘᲐ-ᲛᲘᲙᲠᲝᲡᲙᲝᲠᲘᲣᲚᲘ გამოკვლევანი.
რჩევა-დარიგებისა და რეცეპტების დაწერა—ფასი კონსულიუმისა და ოპერაციებისათვის—მორიგებით.
Ო. Ტ. ᲐᲠᲒᲘᲜᲘᲪᲐᲙᲘ—11—1 ს. ვაუკეთებს სახლში მსურველთა „მასაჟს“, აუცრის ყვავიდს ᲛᲮ გამართავს საექიმო გემნასტიკას ექიმების დანიშნით.
დირექტორი სამკურნალოსი დოქტორი მედიცინისა ნავასარდიანი.
Первая частная лѣчебница *Д-ра Навасардіана.*
Тифлисъ, противъ памятн. Воронцову.

ᲐᲮᲐᲚᲘ ᲐᲛᲑᲐᲕᲘ

⁂ საყმაწვილო ᲟᲣᲠᲜᲐᲚᲘ „ᲯᲔᲯᲘᲚᲘ“ სამხრეთველო კომისიამ თავისს ერთ ერთ კრებაზედ დაადგინა მოწვეულ იქმნენ ᲟᲣᲠᲜᲐᲚᲘᲡ თანამშრომლებად: ილ. ჭავჭავაძე, აკაკი წერეთელი, ან. ფურცელაძე, ნ. ორბელიანი, განდეგილი, ვაჟა-ფშაველა, თ. რაზიკაშვილი, ნ. ბაჩანა, ალ. ბარნოვი, ვლ. ალნიაშვილი, ალ. მირიანაშვილი, ს. მგალობლიშვილი, ი. როსტომაშვილი, ელ. წერეთელი, მ. დიმიტრია, ს. ციციშვილი, ნ. ყიფიანისა, გ. იოსელიანი, დ. მაჩხანელი, ალ. ყიფშიძე, დ. როსტომაშვილი, ე. გულისაშვილი, ნ. ლომაური, ი. ცინცაძე, ბ. ვაშაძე, ა. ციმაკურიძე, თ. მთავრიშვილი, ს. ქიფიანი, ი. ნიკოლაიშვილი, სილოვანი ხუნდაძე, ნანეიშვილის ქალი, გრ. ამაშიძე, დ. თომაშვილი, კ. ამაშიძე, არ. ახნაზარეთი, ო. სახოკია, ეფ. ჰიპინაძისა, ალ. ჭიპინაძე, ვლ. ლორთქიფანიძე, [illegible], ... ზარაშიძისა, არ. წოლიძე, ნ. ᲯᲐᲜᲐᲨᲘᲐ, დ. კლდიაშვილი, ი. ფანცხავა, რ. ფანცხავა, გრ. ვოლსკი, ოლ. ნიკოლაძისა, ა. გოთუა, ლ. ბოცვაძე, ი. რამიშვილი, ი. ბაქრაძე, თ. კანდელაკი, ილ. ალლაძე, ი. ახალშენიშვილი. ზემოხსენებულთა გარდა ᲟᲣᲠᲜᲐᲚᲘᲡ მონაწილეობას მიიღებენ ᲯᲔᲯᲘᲚᲘᲡ კომიტეის წევრნიც შეძლებისა და გვარად. ᲟᲣᲠᲜᲐᲚᲘᲡ წარმართვაში მხურვალე მონაწილეობას იღებს აგრეთვე ბ-ნი ი. გოგებაშვილი.

⁂ ბ-ნ მიხეილ ივანეს ძის თამამშვილისაგან მოუვიდა ამ დღეებში შეწირულებად „ქართველთა შორის წერა-კითხვის გამავრცელებელის საზოგადოების“ წიგნთ-საცავს ფრიად საინტერესო და წიგნთ-საცავებში

იშვიათად მოსანახი წიგნი: „Gechichte der staaten von Georgien 1788“. გეორგ აუგუსტოს ბრეიტენ ბახის მიერ შედგენილი.

წერა კითხვის გამავრცელებელ საზოგადოების გამეობამ თავისს მხრით მადლობის წერილი გაუგზავნა ძვირფასის შემოწირულობისათვის ლეიპციგში ბ-ნ მ. ი. თამამშვილს.

*** ამ ერთის თვის წინად „ქ. შ. წერა-კითხვის გამავრცელებელის საზოგადოების“ წიგნის მაღაზიიდგან დაიბარა მორავიაში ბ-ნმა ალუა კუდელიკმა ფარარერმა ქართული წიგნების კატალოგი. ამ დღეებში ამ საზოგადოების წიგნის მაღაზიამ მიიღო ბ-ნ ფარარერისაგან წერილი, რომლითაც თხოულობს იგი დ. ჩუბინაშვილის ლექსიკონს და აგრეთვე ცნობას მის შესახებ, თუ რა და რა სახელმძღვანელოები არსებობს ქართულს ენაზედ ქართული გრამატიკის შესახებ. ბ-ნი ფარარერი იწერება, რომ განზრახავ მაქვს საფუძლიანად შევისწავლო ქართული ენაო.

*** დღეს, 21 აპრილს, საღამოს 7 ½ საათზედ, კავკასიის სასოფლო სამეურნეო საზოგადოებაში დანიშნულია წერვრთა კრება, რომელმაც [illegible] წერვრის ს. მ. ზავარიოვის მოხსენებაზ: „კავკასია სასოფლო მეურნეობის მხრივ 1899 წელს“. კრებაზედ დასწერება არა წერვრთაც შეუძლიანთ.

*** 19 აპრილს თავისს სხდომაზედ ქართულ დრამატიულ საზოგადოების კომიტეტმა გარდასწყვეტა იჯარით აიღოს ტფილისის გუბერნიის თავად-აზნაურობის სათეატრო შენობა და თვით აძლიოს სხვებს ქირით; ამასთანავე იქვე ქართული წარმოდგენებიც გაჰმართოს. იჯარით აღების სურვილი გამოწვეულია არა სარგებლობის მოლოდინით, არამედ იმ განზრახვით, რომ ქართულ დრამატიულ დასის წარმოდგენები უკეთ იქმნეს მოწყობილი, რასაც კომიტეტი ადვილად შეიძლებს, რაკი თვითვე იქნება მოიჯარადრე თეატრის შენობისა.

*** 18 აპრილს კავკასიის სიმაღრატორო სამეურნეოო საზოგადოებას კრება ჰქონდა, რომელზედაც არჩეულ იქმნენ თანამდებობის კაცნი: საზოგადოების თავმჯდომარედ—მეურნეალი ა. ბ. არტემიევი, თავმჯდომარის ამხანაგად—ტ. ი. რუდენკო, მდივნად—პ. ვ. ვიხერევი, ხაზინადრად—ი. გ. მელიქოვი და წიგნთსაცავის გამგედ—მკურ. შატილოვი.

*** სამშაბათს, 18 აპრილს, მოხდა გამგეობისა, საბეჭოს საფინანსო კომისიისა და ხმოსან ტეხნიკოსთა შეერთებული კრება იმ საქმის გადასაწყვეტად, ქალაქმა უნდა ისესხოს ცხენის რკინის გზათა უსახელო საზოგადოებისაგან 600 ათასი მანეთი, თუ ავანსად აიღოს 500 ათასი მანეთი იმ ფულში, რომელიც ამავე უსახელო საზოგადოებისაგან ეკუთვნის. კრებამ მიიწონა წინა კრების დადგენილება 600 ათასის მანეთის სესხად აღების შესახებ საზოგადოებისაგან. დაწვრილებით პირობანი სესხის აღებისა შემდეგ უნდა შეიმუშავონ.

*** ტფილისის ვაჭრობისა და მანუფაქტურის კომიტეტმა, ვაჭართა კრების დადგენილების თანახმად, უკვე აღძრა შუამდგომლობა ფინანსთა სამინისტროს წინაშე ტფილისში დაბალ სკოლის დაარსების შესახებ.

*** 18 აპრილს ტფილისის საქალაქო საკრებულომ განიხილა და მოიწონა ტფილისის ქალაქის საბეჭოს მიერ დამტკიცებული სავალდებულო დადგენილებანი ქალაქის საყასბოსათვის. საკრებულომ მხოლოდ ზოგიერთი მუხლი შესცვალა. ეს დადგენილებანი საქონლის დაკვლას, საყასბოდგან ხორცის გადმოზიდვას და სხვას შეეხება. ამავე სხდომაზედ საკრებულომ დაადგინა, სხვათა შორის, უყურადღებოდ დასტოვოს საქალაქო ფორუმებულებათა პატრონების საჩივრები დიდის გადასახადის გაწერის შესახებ.

*** 1899 წლის დამლევს ქუთაისის გუბერნიაში ამერიკელ ვაზის ძირზედ დამყნული ვენახები 138 სოფელში მოიპოვება, უმთავრესად, შორაპნისა და ქუთაისის მაზრებში. ეს ვენახები მშვენივრად არის მოწყობილი და გაცილებით მეტ მოსავალს იძლევა, ვიდრე დაუმყნავი ვენახები.

*** შინაგან საქმეთა სამინისტრომ დაამტკიცა წესდებანი „ბათუმის საკომეოციო საკრებულოსი“ და „სოჭის საქველ-მოქმედო საზოგადოებისა“.

*** ყარსის ქართველობას 20 აპრილისათვის განზრახული ქართული სალამო, რომლის შემოსავალიც გადადებული უნდა იყოს „ქართ. შორის წერა კითხვის გამავრცელებელის საზოგადოების“ სასარგებლოდ, როგორც შევიტყეთ, გადაუდვია 20 მაისისათვის.

*** როგორც გაზეთები იუწყებიან, მოწად-მოქმედებისა და სახელმწიფო ქონებათა სამინისტროში ლიპარაკი აღძრული იმის შესახებ, რომ კერძო მწარმოებელთ მეტი უფლებანი მიენიჭოთ სახაზინო ადგილებში მთამადნების წარმოებისა ლ ამ მადნების კვლევა-ძიების საქმეში იმ პირობითაკი, რომ მწარმოებელთ გადაიხადონ ხოლმე ის ზარალი, რომელიც ამით ხაზინასა და სოფლის საზოგადოებათ მოუვთ.

*** ბათუმში ინტელიგენტთა წრეს განუზრახავს უფასო წიგნთ-საცავის დაარსება. წრეს უკვე შეუშუშავებია წესდება და წარუდგენია სათანადო მთავრობისათვის, მაგრამ მთავრობას არ დაუმტკიცებია იგი, რადგანაც წესდება არ არის შეფარდებული იმ წესდებასთან, რომელიც საჯაროო წიგნთ-საცავების დაარსება-შენახვას შეეხება.

*** 18 აპრილის ამიერ-კავკასიის რკინის გზის უფროსი ინჟენერი ე. ლ. ვედენეევი პეტერბურგში წავიდა. როგორც გაზ. „ტფ. ფურც.“ იუწყება, ბ-ნი ვედენეევი სხვა ადგილზედ გადაჰყავთ.

*** თელავის მაზრის ზოგიერთ სოფლის საზოგადოებას შუამდგომლობა აღუძრავს მთავრობის წინაშე იმის შესახებ, რომ ეს საზოგადოებანი განთავისუფლებულ იქმნან გზის შეკეთების ბეგარისაგან.

*** როგორც ისმის, სიღნაღის მაზრის და ზაქათალის ოლქის მეაბრეშუმენი ისეთსავე მეაბრეშუმეთა ამხანაგობას აარსებენ, როგორიც ქუთაისის გუბერნიაში არსებობს.

*** კალიის გასაწყვეტად გადადებულია ტფილისის გუბერნიისთვის—1500 მანეთი, ბაქოს გუბერნიისთვის—9,100 მან. და დაღესტნის ოლქისთვის—4,000 მან.

*** სამეურნეო სტატისტიკის გამწესრიგებელ კომისიას, რომელიც კავკასიის სამეურნეო საზოგადოებისა, ტფილისის სათავად-აზნაურო ბანკის და ტფილისის ობსერვატორიის წარმომდგენელთაგან შედგება, 15 მდე სხდომა ჰქონია და იმ დიდი მასალის შესწავლის შემდეგ, რომელიც სამეურნეო საზოგადოების ბიბლიოთეკაში არის, შემდეგი დაუდგენია: 1) სასურველი და აუცილებელია მოეწყოს როგორც ძირითადი, ისე მიმდინარე სტატისტიკა; ამ საგნის შესახებ საზოგადოებას წარედგინება ორსავე გვარის სტატისტიკის პროგრამმა და გეგმა; 2) სასურველია, როგორც შეერეა, ისე შემუშავება სასტატისტიკო ცნობებისა თვით სამეურნეო საზოგადოებასთან ხდებოდეს და არა ტფილისის საფიზიკო ობსერვატორიაში, 3) იმ ფულით, რომელიც ეხლა საზოგადოებასა აქვს (1000 მ.—ტფილისის სათავად-აზნაურო ბანკის მიერ შეწირული), უნდა შეიკრიბოს მიმდინარე სტატისტიკის ცნობები; 4) ამ საქმის სისრულეში მოსაყვანად უნდა შესდგეს მუდმივი კომისია, არსებულის სარედაქციო კომისიის მსგავსად, და მოწვეული იქმნას სტატისტიკოსი განსაზღვრულის ჯამაგირით; ამ კომისიას უნდა მიენდოს შეკრება, შემუშავება და ბეჭდვა მიმდინარე სტატისტიკის ცნობებისა და აგრეთვე თვის მოყრა იმ მასალისა, რომელიც გაბეჭდილია სხვადა სხვა დაბეჭდილ წიგნებში; 5) რადგანაც ჰავს დიდი გავლენა აქვს მეურნეობაზედ, ამიტომ აუცილებელია სამეტეოროლოგიო და სამეურნეო სტატისტიკა შეთანხმებით სწარმოებდეს; 6) ამ გარემოების გამო საზოგადოება შემდეგისთვისაც მისცემს 300 მანეთის შეწყობას.

რაც შეეხება ძირითად სტატისტიკის მოწყობას, საშუალების უქონლობისა და სხვა მიზეზებისა გამო, კომისიამ უფროოდ იცნო დაწვრილებითი პროგრამმისა და გეგმის შედგენა. საქმის უფრო რიგიანად მოწყობისათვის კომისიამ საჭიროდ დაინახა მოიწვიოს წარმომადგენლები მთავარ-მართველის კანცელარიისა, საგუბერნიო სამართველოსი, მიწადმოქმედებისა და სახელმწიფო ქონებათა სამინისტროს რწმუნებულისა, საფილოქსერო კომიტეტისა, ფინანსთა მინისტრისა, საჟანდარმო უწყებისა, სახაზინო პალატისა, სამოსწავლო ოლქისა, სასტატისტიკო კომიტეტისა, რკინის გზისა, ბანკებისა და სხვათა. კომისია დარწმუნებულია, რომ ზოგი ამ დასახელებულ დაწესებულებათაგანი, ზნეობრივ დახმარების გარდა, ფულითაც დაეხმარება ამ ფრიად საჭირო საქმის განხორციელებას. („ცნობის ფურცელი“).

*** რადგანაც ეასბეი თბილისს არ აშლიან და ხორცს დადებულ ნახრწნად ძარცდა ჭეედან, ბოლოდგმეასტრმა განკარგულება მოახდინა, ბოლოდგამ დადი ეურდღეს მაჟენიოს ამ გარეშოებას და ის ეასბეი, რომელიც ხორცს ძარცდა ჭეედან, უეჭველად მასუფთა-ბაში მისცენ ხოლმე.

*** ფოთი. ფოთის ქალაქის მოურავი ბ-ნი ნ. ნიკოლაძე, რომელიც ქალაქის სკმების შესახებ საზღვარ-

---

და სასაზრდოვე ლად ბომა და ეგრძნობს ბუნებაზედ ანუ ნაკლები გრძნობის ბუნებრის ნაყოფიერებაზედ. რაოდენი მეცადმაც უნდა იყვეს ლეგ ტოლსტოისა და ვეკეტერიანთ მოძღვრებაში, რომ ხორცს ნუ სჭამთო,—ურომლისობაც დღეგანდელი კაცისა და მეტადრე ჩრდილოს მცხოვრებთათვის მეტად საგნოა და დამღუპველი,—თვით ამ, დღეგანდელი დღისთვის შემცდარა ამბრბიაც ისაბეი ეს დადებული ლტოლვილება კაცთა გრძნობისა, რომ კაცმა სძლიოს თავისი ხეტეური ბუნება და გაადვიძოს თავის თავში მეცნიერებისა და გონიერების ძალით ლტოლვილება იმ იდეალებისაკენ, სადაც კაცი თავის თავს შეიქმს იმ კაცად, რომელშიაც მესისხარობა შეიცვლება სიბრალულად, მტრობა სიყვარულად, მძლავრობა დათმობად, ჩაგვრა და უსამართლობა—ძმობად და თანასწორობად, იმ გრძნობისა და შეგნების კაცად, როდესაც შეეძლება, როგორც ზემოდ ითქვა, ასწოროს და განსაზღვროს, სად იწყობა და სადა თავდება მისი უფლება, სად იწყობა და სადა თავდება უფლება სხვათა. ეროს სიტყვით, ვიდადვთ, რომ ბრმა მხეკური „ბრძოლასთან ცხოვრებისთვის“, რომელიც საძირკვლად ჩაჰყრია და ბუნებას შეერდგენს კაცის ორსებისას, კაცის ბუნებაში, ძალითა კაცის გონებისათა, ძლიერდება ალტრუიზმი, ძლიერდება მხარე, რომელიც არის თესლი მოსავალი კაცის უბიწო და ღვთაებრივი თვისებისა...

ალხაზეშვილი შეეხო ამ წიგნში კიდევ ერთს დიდად მწვავს საგანს კაცთა ცხოვრებაში, რომლისთვისაც ბრავალი საუკუნეების განმავლობაში მოავალი ხასწავლნი და მეცნიერნი ინტვრეგდნენ თავვს, ხალხნი ჰბესრავდნენ ერთმანეთს, და ამღსნელი და გამრკვევი ნათელი გონით, აწონილი სახით ამ საგნისაარავინ იყო. შეეხო მისტიკიზმს. ამავე დროს, როგორაკი ვნახეთ, ის ამ წიგნში ყოველს ნაბიჯზედ გველაპარაკება მეცნიერებაზედ, აღდგევს მეცნიერების ძალით ცოუ-მორწმუნეობას, ჰასნის მდაბიო გასაგონი ენით ბუნების მოვლინებათა კანონთა და გრძეგენებთ, რა ძალასაც უკვლევს იგი კაცობრიობას, როგორა ჰბდის იგი კაცს ბუნების ბატონად და ამბრთველად. ამგვარად ის ძალა-უნებურად ახდენს მკითხველის გონებაში შედარებას მეცნიერებასა და მისტიკიზმს შორის, რომელზედაც ერთხანად ასტყდა კამათი ჩვენს მწერლობაში კიტა ანბარიძისა და მახარაძის შორის, სადაც მახარაძე იდგა იმ მკვიდრს ნიადაგზედ, რომელზედაც ჰყრის დღეგანდელი კაცობრიობა თავისი მომავალი ცხოვრების შენობის საძირკველს... მკითხველის გონში ძალა-უნებურად იღვიძებს შედარება იმ მოძღვრებას შორის, რომელიც ჰქადაგებს ბრმა მონებას უცნაურისადმი, ხდის კაცს ბრმა მონად წინად განგებულებისა, თხოულობს მისი გონების მორჩილებას, აღიარებს მის უძლურებას, და ამ სწავლისა შორის, რომელიც ებრძვის გახსნას ბუნების მოვლენათა საიდუმლო ნასკულები, გაჰხდოს კაცი მეფედ ბუნებისა. და თქვენ თვალ-წინ იღვიძებს წარსული ისტორია მისტიკიზმის გზაზედ სიარულისა კაცობრიობისაგან, რომლისაც შესწავლამ გვაჩვენა, რომ არც ზნეობამ, არც გონიერებამ, არც ფიზიკურმა ძალამ არ იმეტა ამ მოძღვრებაებისთ. უმაღლესი სწავლა მოძღვართა დარჩა ხანდ მეადდგებლისა უდაბნოსა შინა, პირიქით გაუწყრონელი გონი, მხეკური ბუნება კაცისა ყველა ამ სწავლათა, რაკი ისინი არ იყვნენ დამყარებული სამეცნიერო საძირკველზედ, ხსნდა თავისებურად, თავისი ხეტეური ბუნები. მოთხოვნილების დასაკმაყოფილებლად, მოძღვრებს აქცევდა წესებად, წესები ითარნდა მოძღვრების სათავედ და ყველა, არა ძალიერებელი ამ წესისა, მათი აზრთ ხდებოდა ეტერი მისთა მაღიარებელთა, იმართებოდა ბრძოლა, მესისხარობა, ბოსრვა, ძახილი, ქადილი: „მოჰკალ, ვიზედაც იქვი შეკივდეს და იქ, საიკოის გაარჩევენ მართალსა და მტყუანსაო“! და იმსურებოდა ერთი და იგივე მოძღვრის მიმდევარნი მისგანვე ნაქადაგები მოძღვრებისათვის.

აქ, ცხადია, უშარჩინებულესი გონების კაცნი უნდა ცხადად დარწმუნებულიყვნენ, რომ, ვიდრემ კაცი არ დამყარდება ყველა საქმეში მარტო თავის თავსა, თავის გონებაზედ, ვიდრემ არ გამოვა იმ აზრიდამ, რომ მის გარდა, კაცს გარე, შეეძლოს ვისმე მისი საქმეების გონივრულად წარმოება და ამისი თავისა და მისი სამოლოვოსთვის ზრუნვა, ვიდრემ კაცი ჰკრძობს თავს მონად და მსხვერპლად უცნაურებისა,—მინამ კაცის წარმატება ივლის, როგორც ოუსები იტყვიან, კუს ნაბიჯით და ზოგჯერ კიბოსავით იწყებს უკან სიარულსა, ივლის უკუნამი. მხოლოდ კაცს თავისუფალს, კაცს, რომელიც თავის ძალას ამყარებს მხოლოდ თავის გონებაზედ, აღიარებს თავს უფლად სოფლისა, მებრძოლად და მკვლეველად ყოველი ფარული ბუნების საიდუმლოებისა, მხოლოდ მაშინ შეუძლიან მტკიცე ნაბიჯით, ძლიერი ძალით წარმატება, გამბატონება ბუნებისა, ახდ. ბუნების საიდუმლოებათა ფარულისა. ეი ამის შესახებ რა გვქმნის ამ რამდენიმე ათი საუკუნის წინად თვით ბიბლიათა სოლომონ ბრძნისაგან.

„მომცა ნიჭი უტყუარ საცნობელად ყოველი არსებულისა რათა ვიცნა შეერმადგენლობა, აგებულება სამყაროსი და მოქმედება სტიქიონთა; ვიცნა დასაწყისი, დასასრული და შუანანი ერთთა, ცვლილება ბრუნვათა და გამოცვლა დროთა, ბრუნვა წელთა და მდგომარეობა ვარსკვლავთა, ბუნება სულდგმულთა, თვისება მხეცთა, მოძრაობა ქართა და კაცთა ანროვნებათა, განსხვავება მცენარეთა და ძალა ფერსვთა“.

ცხადია, კაცის მოვალეობაა ბრძოლა ბუნებასთან გონითა თვისითა, გამარკვევა ბუნების კანონთა და მოვლინებათა, დამყარება თავის თავზედ, რომ მხოლოდ გონითა თვისითა შეუძლიან მას დამორჩილება ბუნებისა და გაბატონება ბუნებისა. და ეს შეუძლიან მხოლოდ მეცნიერებას.

ამის უცვლელს ნიმუშებს ვხედავთ იმ ძალაში, რაც მისცა კაცობრიობას დღეს მეცნიერებამ, მეცნიერებაზედ დამყარებულმა ტეხნიკამ... მეცნიერება გვიმორჩილებს არაჩვ თუ ბუნებას, გვიკვლევს გზას თვით თითოეულ ბუნებისა, ახდ. ბუნების საიდუმლოებათა ფარულისა.

ანტონ ფურცელაძე

გარეთ იყო წასული, 17 აპრილს დაბრუნდა ფოთში.

პირველს მაისისთვის ფოთელები ბეგრს სტუმრებს მოელიან, რადგან, როგორც ბერძოლობა მიიზიდავს ხალხს, ისე ხ

თ სიდუნარში მუშაობის დასაღეიერებასაც ბეგრი მოიყიდინებს. ორ მაისს ქ-ნ ა. ვ. მაქაბერაძის თაოსნობით ბაზრობა და სეირნობა გაიმართება ჭაურ წმიდა ოდგას დედითა სკოლის სასარგებლოდ.

*** 18 აპრილს, დილის 11 საათზედ, სიდგურ ნავთლუხის მახლობლად მიმავალ მატარებელს გაეხარკინა ლონდონის დარაჯი გიორგი კოზეშვილი, 45 წლის კაცი.

*** სად. სუფსაში 18 აპრილს, დილის 10 საათზედ, ვაგონების გამანაჯაგის თვალთვალეს სადგომში სტუმრები ყოფილან. ერთ სტუმარს რევოლვერით თამაში დაუწყია, უცაბედად გაეხსოლია და ტყვია თავისს მარცხენა ფეხში მოურტყაფს. დაშავებული ტფილისს რკინის-გზის საავადმყოფოში გამოგზავნეს.

*** 18 აპრილს, ტფილისს, სუფ-სარკინის ეკკლესიის გალავანში, უეცრად გარდაიცვალა ტფილისის მაზრის სოფელ საგარეჯოს მეცხოვრები, 60 წლის მოხუცი, პ. ა. მეხვერეშვილი.

უცხოეთი

ინგლის-ტრანსვაალის ომი.

ინგლისურ გაზეთს—„Daily Mail“-ს წერილი მოსდგია მეფეკინგიდან, რომელშიც აღწერილია გაბრეკებული მდგომარეობა იქაურ მეცხოვრე ჯარისა. კორესპონდენტი ამბობს: „ესეთ მხოლოდ შეიძლება და ჭეტოს შერეთ ეიკეკებებთთ. ჯარის-კაცთა შორის ბეგრი სიმინდად დასუსტებულია და საოფლეკ ბანდა. დღეს ბეგიეგეთ, რომ ჩვენს გამოსახსნელად მოძალიდი ჯარი უკვე შეტეკეითთ ბურებს. ამ ამბავმა სასოწარკეკეთილებაში ჩაგვიგდო. ამ დღეებში ქალაქში ჩამოვიდა 20 ეკეშბარი და დღესაც ამდენეკე. ადგილობრივ ტომის ხალხთ დასახლებულ ეზოს მოსეკენებას ორ ბიდეკეს მტერი მსწრაფლმსროლელ ზარბაზნების ეკეშბარებთთ. აპრილის თორმეტამდის 368 ჯარის კაცი იყო დაზოგილი და დაჭრილი.

— ინგლისური გაზეთები, შეეხებოდნენ-რა რობერტსის მოკმედებას ამის შემდეგ, დიდი იმედი აქვთ, რომ ამ მოკმედებაში არა მარტო ბედერის ხელმეკეთი ძალიანი მსწრაფლ მიიღებს მონაწილეობას, არამედ ლედისმიტეი ეშველი მეცხოვნე ჯარიც. მაგრამ ასეე გაზეთებში ეხლა შემდეგი წერილი ეკითხა მოთავსებული, გამოგზავნილი დურბანიდან: „ის ჯარი, რომელსაც ლედისმიტი ჭმონდა გამაგრებული, ჯერ კიდევ ისევ ძალა გამოლეკული ასიმეკოფოლისა, დიდი შრომისა და გაჯანსაღ ეკეშბარ ეკეშბარისაგან და ამასთანავე ისე ჯარის სულიეთ დაცემული, რომ ამის მონაწილეობის მიღებას შესახებ ასეთ ბრძოლაში ეიმაკეკეთ ეარ შეაძლებს. რიგა ამ ჯარისკაცთ შეჭმიდაკეს ეინმე, ეთოუდ დარწეუნდება, რომ ბურები ზეკეთ მოიეტენენ, რომ ლედისმიტი ეარ აიღეკს და შიმშილს და საოფლეკ ნეკს მასცეკს თავანთა საკმე კაკეკოსებთთ. ბურებს რომ ტეკეკ წეკეკანთ ეს ჯარი, რომელიც მოსაოარეკე შემაბასეკან შესიდგეოდა, დიდს მასეკნთს სეკეს საქმეს მოახეკეკნენ თავზე. რამდენიმე ათასი ინგლისელი დაახლეკებიდა ტეკეკობაში ბეკეთ კაცანთ ჯიფსა და შიმშილისაგან და ამ მოკლეზის ბურების მთავრობას დაუბრალებენენ. ჯარს ამისა, მათ სადარაჯოდ ტოტა ხალხი რადი იქნებოდა საჭირო, რომელსაც მთავრობა სხვა უფრო სასარგებლო საქმეში გამოიყენებდა. მაგრამ ბეკეთის ჯარიც საშინლად ეარის ეარჭაო გამოლეკული ტეკეთ საქმესა, ტეკეთ დარეკისა და საზოგადოდ სამხრეთ აფრიკის ჭეკეთისაკენ, რომელიც თავისის მსწრაფლეს ტეკეკეკეთდობით მუსრს ეკეკეს ინგლისელებს. ამის შემდეგ დაუბალ ჯარის-კაცთა ნასეკარი და ავადმყოფთა ორი მესამედი თუ მიაღეკენ ბრძოლაში მონაწილეობას, ისიც კარგის, თორემ დანარჩენი ეარაფრის კეკეკობის თავი ეღარ აქვთ. ეკრეთეკ დაკლეკულ ტეკეკებისა და სახეკრების ეკეკეკეკ ეკეკ ნაბიჯთ მადის“.

— კაზეთ „Daily Mail“-ის კორესპონდენტს საუბარი ჭქონია ეკრმანიას ჯარის მაიორ ფონ-რეიტენეტენთან, რომელიც ამ ეკამდ დაბრუნებულა ტრანსკაადედან. ი ინ რა ეკომეკეამს მაიორს კორესპონდენტი ეკითეეს: „შეიძლება, ომმა გასტანოს სამი და ოთხს ეკეკ საც. მე დარწმეუნებეული ეარ, რომ ადრე იქნება თუ გეიან, კამარეკეკეს ინგლისს დარჩება, მაკრამ ეს დიდ-ძალს ფეკლსა და მსხეკეეზეს მოათხოეკს. თითონ ბურებს სეკეთა, რომ საბოლოოდ ეკსდეკეთო, და ამიტომ თითოეული დამარცხება ძლიერ ადონებს მათ, მათ ეკეთრო, რომ ასინი ეოოჩადთ იქტეკეთ მხოლოდ ეაშინ, როდა თავანთნი სამაგრეკებს იტეკეკენ და ბურების ჩატეკეოლებს ეკეკდთ სახითეთთ ადგილს, ხოდო მტერზედ მასეკეას ეკერ ეხეკრსენენ. ამათ რომ მტრის ჯარზედ მასეკდის ეკნარი ჭქონდეთ, ეშორედ ეარ დაჭკარ-ბეკდნენ ხოლმე ეაუკეკთეკნ შემოხეკეკეკ, როდა ინგლისელებისათეის დიდი ზიანის მიეეკენებინა შეეძლოთ. კარგა ამისა სამხედრო წეკ-რიკი ერთობ კოეტლობს მათში. რეზმენის უფროსები ერთი მეორეს ეკეკბრებიან და თითოეულს მთავარს დიდებულ სარდალად მაოჩნია თავისი თავი.

ᲟᲣᲠᲜᲐᲚ-ᲒᲐᲖᲗᲘᲡᲒᲐᲜᲘᲓᲒᲐᲜ

(ამოკრეფილი ამბები)

როგორც ვეშყოთ, ამ ბოლოს დროს დიდ ძალი ოკრო აღმოჩენილ ალიისაკა და ციმბირში. ეზლა მდიდარი მადნები ოკროსი იაპონიაშიც აღმოეჩენიათ, სახელდობრ ვიტანის პროვინციაში. აუარებელი ხალხი მოედო ეკეკე მთელ პროვინციას და ყოველ დღე ასობით მიდიან იაპონიის და სხვა სახელმწიფოების ყველა კუთხიდან. ამ ერთის წლის წინად მთლად კიტანის პროვინციაში 400 მეცხოვრები იყო, ეზლა კი რიცხვი 8000 აღემატება.

***

ერთი უცნაური კლუბი დაარსდა ამას წინად ვენაში. კლუბის წევრებად ავსტრო-უნგრეთის მაღალ სახოგადოების ახალგაზდანი არიან. წესდების ძალით კლუბის თვითოეული წევრი ვალდებულია ცოლად ისეთი ქალი შეირთოს, რომელსაც არც ქრთამი და არც მზითვეეი აქვს. ვინც წესდებას დაარღვევს, იმან კლუბის სასარგებლოდ 8—12 ათასი ჭულდენი (ჭულდენი —64 კაპეიკამდეა) უნდა გადაიხადოს.

მეორე უცნაური კლუბი კიდევ ამერიკის შტატ ილლინოისში დაარსდა. კლუბს მხოლოდ ორმოცი წევრი ჭყავს. ამ კლუბის წევრები, წესდების ძალითვე, ვალდებულნი არიან მხოლოდ ქვრივებს ეტრფიალნენ და ეარშაენენ. წესდების დამრღვევმა ჯარიმა უნდა გადაიხადოს.

***

ლონდონში კარგა ხანი მოლაპარაკება აქვთ ავსტრალიის ახალშენების წარმომადგენელთ. ამ მოლაპარაკების საგანი ავსტრალიის ახალშენების შეერთება და ამ ახალშენებისაგან ერთის შეერთებულის შტატების დაარსებაა. ინგლისის მთავრობა ჯერ-ჯერობით ეწინააღმდეგება ავსტალიელთა განზრახვას, მაგრამ წარმომადგენელთ იმედი აქვთ, რომ თავისს გაიტანენ და ავსტრალიის გაერთიანებას ეღირსებიან. მხოლოდ ერთი რამ აღიარეთ როგორც წარმომადგენელთ, აგრეთვე მთლად ავსტრალიის მცხოვრებთ: არ იცანან რომელი ქალაქი გახდეს დედა და სატახტო ქალაქად, სადაც შეერთებულ სახელმწიფოს პარლამენტი და სხვა დაწესებულებანი უნდა იყვეს და სადაც გუბერნატორი უნდა სცხოვრობდეს. ყველა ახალშენი გულით არის მოწადინებული სატახტო ქალაქი იმის მიწა-ადგილი იყოს. უკვე გადაწყვეტილია, რომ დედა ქალაქად ვერ გახდეს ვერც სიდეკი და ვერც მელბურნი, ორი უდიდესი ქალაქი ავსტრალიაში. ამ საქმის გამოსარკვევად და სატახტო ქალაქის მოსაძებნად ამორჩეულ იქმნა „საკვნიერო კომისარი“ ვინმე ოლივერი, რომელიც ეზლა სახელმწიფო ხარჯით ერთის ოლქიდგან მეორეში გადადის და სატახტო ქალაქს დაეძებს. ვერ წარმოიდგენო, რა ნარი ქეიფსა და განცხრომაში ატარებს თავისს მგზავრობას ეს სატახტო ქალაქის მაძიებელი. უბრალო, უშინშვნელო და მივარდნილი ქალაქის მცხოვრებნი და მმართველობა-კი იმასა სცდილობენ, თავიანთი ქალაქი მოაწონონ კომისარს, ამიტომ ერთის ამბითა და დიდებით ეგებებიან; უმორთავენ სადილებს და ნადიმებს. კომისარიც სიტყვებს ამბობს, სადილებს ლაზითიანად შეექ�და პატარა წიგნაკში რადაცას იწერავს. ეზლა 30 ქალაქსა აქვს თურმე დედა-ქალაქად გადაქცევის იმედი.

***

ამერიკის შტატ ონტარიოში არსებობს ერთი ქალაქი, სადაც ყველა სახლები მშვენიერის თეთრის მარმალილოსგან არის აშენებული. საყურადღებო ეს ქალაქი კიდევ იმით არის, რომ იქ არც ერთი კაცი არა სცხოვრობს, ამ ათის წლის წინად იქ, სადაც ეს ქალაქია, ოქროს აღმოაჩინეს. მალე ამ ადგილს აუარებელი ხალხი მიაწყდა, დაიწყეს მიწის თხრა და ოქროს ძებნა. ოქროს მაგიერ მიწაში თეთრს, მშვენიერს მარმარილოს წაეწყდნენ და ამ მარმარილოსაგან სახლების აგებას შეუდგნენ: ჯერ სკოლა აგეს, შემდეგ ეკკლესია, სასამართლო და მერე ყოველ სახლების აგება დაიწყეს. ორის წლის შემდეგ ეს ადგილი მშვენიერის ერთ და ორ სართულიანის სახლებით აპრეულდა, მაგრამ მალე ოქროს მძებნელნი სასოწარკვეთილებას მიეცენენ: ოქროა მეტად ცოტა აღმოჩნდა და როგორც იტყვიან, ჩიტი ბდღვნად არა ღირდა. რაღას ეზამდნენ, მიანებეს თავიანთ ახალ ქალაქს თავი და სხვაგან გადავიდნენ. ეზლა ათასში ერთხელ რომელიმე მგზავრი თუ შეიეკლის ხოლმე ამ ქალაქში და მშვენიერ თეთრ მარმარილოს სახლებს დათვალიერებს, თორემ კაცის ჯაჭანება აღარაა იქა.

ᲬᲐᲠᲘᲚᲘ ᲠᲘᲓᲔᲙᲘᲪᲘᲘᲡ ᲛᲘᲛᲐᲠᲗ.

—

როგორც თქვენი ასეთი ამბებიდან სჩანს, ზოგიერთ ქართველს მოუწადინია გამამართონ სპეციალური სადილი. დიდ მადლობას მოეახსენებ, და ვთხოვ დიდი თხოვნით სედი ადგილ ამ თაკვის წადიდზე. წინასწარდეკ შემთხვევაში ეს სადილი უმეობდ ჩაიკელის. ჯერ ქართველმა საზოგადოებამ უნდა გადაიხადოს ის დადი კალი, რომელიც მას აწეკს კისკრზე შესახებ ჩვენის მოაკრმოდგენეკებს, რომელთაც ჩემზე უფრო დიდსანს უმოქმედნათ და ჩემზე უზომოდ მეტი გეუკეთებიათ. ჯერ ინდეუზეს და მეინეკრის ღირსეკეკი ოფიციანი ბეკეთრთნონ, და მერმე ბეკეთონ თავანზეანობა სერკესი ალექსანდრეს ძე მეფეკი, დაიპირა და უკვალოდ დაიკარგა კიდევ—6 ოფიცერი და 15 ჯარისკაცი.

ᲑᲔᲘᲠᲐ. გენერალ-ლეიტენანტი კარრინგტონი მორანდელლასში მოვიდა.

ᲐᲚᲔᲥᲡᲐᲜᲓᲠᲘᲐ. აქ მოსულმა ცხენოსანმა, რომელმაც დეპეშა მოიტანა, სთქვა, რომ ვეპენერთან ინგლისელებმა 26 ბური წაიყვანეს ტყვედაო; იქვე ფეხში დაიჭრა ოლივიე, რომლის მაგივრადაც ჯარის უფროსად ისაა ჰოდშტერი იქმნა დანიშნული.

ᲢᲐᲑᲐᲜᲩᲣ. გამილტონის ამხედრებული ქვეითა ჯარი გეშინა და დღეს ბრძოლაში იყო. ამ ჯარს გეტენეკთან გასავლი უნდა გაეწმინდა ტმრისაგან. მტერი იმ გორაკებზედ იყო გამაგრებული, რომლებიც გასავლთან ადგილებს დაჰყურებენ. ინგლისელებმა იერიში მიიტანეს და მტერი იძულებული შეიქმნა უკან დაეწეულიყო და გასავლი გაეწმიანა. სულფლინნ. ინგლიოს ბანაკს გორაკებიდგან ბურების რაზმები ყუმბარებს ესვრიან, რის გამო ბანაკი უთუოდ სხვა უფრო უმიშარ ადგილას იქმნება გადატანილი.

ᲜᲘᲣ-ᲘᲝᲠᲙᲘ. შუფლდის მაღაროებში შომხდარ აფეთქების დროს, უტახში 200 კაცი იქმნა მოკლული; 137 კაცის გვამი ჯერ ვერ უპოვნიათ.

ᲞᲐᲠᲘᲖᲘ. ორლეანთა სასახლის მრჩეველად და სენატორად ნამყოფი ბონ ედუარდი დღეს დილით გარდაიცვალა.

ᲙᲝᲜᲡᲢᲐᲜᲢᲘᲜᲝᲞᲝᲚᲘ. ის ხმა, ვითომ ტრიპოლის გუბერნატორად ახლად დანიშნული იზმაილ-ლემალ ბეი, რომელიც შაბათს დანიშნულებისამებრ უნდა წასულიყო, ევროპაში გაპარულიყოს, სრულიად ტყუილია. თავისს ლიბერალურ შეხედულებათა გამო იზმაილს თავი უზრუნველ ყოფილად არ მიაჩნდა; ამისათვის დაფარულად ინგლისის სტაციონერზედ გადავიდა, სადაც აგერ სამი დღე და ღამე მფარველობას ინგლისს ელჩი უწევს. როგორც ამბობენ, იზმაილი დღეს ინგლისის გემით ევროპაში მიდის. აღნიშნულმა ამბავმა ადგილობრივ დიდი მოქმედება იქონია ყველაზედ.

უცხო სახელმწიფოთა ელჩების მიერ პორტას წინაშე წარდგენილს ნოტაზედ მიღებული პასუხი იმის შესახებ, რომ საბაჟო გარდასახადი მომატებულ იქმნას, ელჩების კრებამ დღეს განიხილა. როგორც ამ განხილვამ დაამტკიცა, ამ ახალს ღონისძიებას პორტას მხრივ სახელმწიფოთათვის არავითარის ვნების მოტანა არ შეუძლიან; იგი მხოლოდ ნიადაგია სახელმწიფოთა შორის ახალ მოლაპარაკებისათვის.

ალბანელთა წინამძღოლნი არიშტინში შეიკრიბნენ მოსალაპარაკებლად. წინამძღოლნი იტეკსა, დიაკოვსა და პრისრენედგან არიან. მოლაპარაკება ოფიციალურად ჯერ არ დაწყებულა. დაგვიანების მიზეზად ილდიზ-კიოსკთან მომხდარ უთანხმოებასა სთკლიან. ალბანელნი, როგორც ამბობენ, თვითმართველობას თხოულობენ.

ᲞᲐᲠᲘᲖᲘ. საფრანგეთის მთავრობამ ელჩს დეფლოიალს დაავალა მიეულოცოს იმპერატორს საფრანგეთის რესპუბლიკის პრეზიდენტისა და მთავრობის მხრივ გერმანიის ტახტის მემკვიდრის სრულ-წლოვანობის დღესასწაულისა გამო.

20 აპრილი

პეტერბურგი. 19 აპრილს, სალამოს 9 საათზედ, კოპენჰაგენიდგან გარჩინაში მობრძანდა ხელმწიფე იმპერატორიცა მარია თეოდორეს სული.

ბაბა. ბუერების მისსია როტერდამს წავიდა, ს